КРАТКА ИСТОРИЈА ОСАМОСТАЉИВАЊА И ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ МОНЕТАРИСТИЧКИХ ЦЕНТАРА МОЋИ (1)

Спој силе и опсене

Измештање ингеренција за емитовање новца из руку државе, оличења заједнице, у руке приватних банкара, почев од Енглеске с краја XVII века, довело је до далекосежних последица. Банкари су почели да стварају фиктивну монету, нереални папирни новац без покрића, којим су „куповали" реалне драгоцености и реалне плодове труда огромног броја људи и народа. Данас државе од централних банака, које су већином приватне, траже дозволу чак и за ковање ситниша. „Банкари" су организовани кастински, у затвореним круговима. Док експоненти планетарног финансијског лобија настављају да систематск-и заузимају фотеље политичара, ниједан политичар не може да допре до места за одлучивање у блиндираним па-ла-тама нов-ца

Пише: Марио Консоли

Да-на-шње информатичко и забављачко друш-тво карак-терише ап-со-лут-на површно-ст вести, све бројнијих, бржих, у „реалном времену", али са све ма-ње садржаја,

об-ја-шње-ња сушт-инских узрока, пошт-ених и дугорочних предвиђања последица.

А публика се задовољава тим бом-бардовањем ђорцима, ниш-та више не тражи, не поставља питања, дресирана да бу-де пасивни прималац. За-то се де-ша-ва да велика средства информисања мо-гу ла-ко да мистификују, прикрију, преобрате историјске истине, до-га-ђа-је, политичке ситуације и ту-ма-че-ња чињеница.

Ми, пак, који смо слободни или тражимо да бу-де-мо слободни људи, и даље размишљамо, трагамо, по-ку-ша-ва-мо да схватимо узрок ствари, уверени да нисмо стигли на „крај историје", већ да проживљавамо са-мо је-дан од тамних и теш-ких периода историје ко-ја ће се још вековима формирати, стварати и обнављати, следећи траг цивилизације ко-ја јој је претходила.

Желимо да се ов-де осврнемо на два питања ко-ја сматрамо нео-п-ход-ном припремом за разумевање са-да-шњег историјског тренут-ка:

• Ко одређује монетарну политику, да-кле привреду?

• Колику подршк-у има политички режим – демократија – на-мет-нут све-ту као образац „добра", нужан да цивилизовани народи сед-ну за заједнички сто?

ВЛАСНИШТВО НАД МО-НЕ-ТОМ

Термин *„ре-си-ниа"* (*но-вац* – прим. прев.) етимолошки потиче од латинског *„re-cus"*, што

значи
ов-ца
, а то је била древна јединица мере ко-ја је коришћена да регулише размену, баш као што термин
„
sa-la-rio
”
(
пла-та
– прим. прев.) потиче од речи
„
sa-le
”
, од-но-сно
со
, ко-јом су не-ка-да плаћани рад и најважније потрепшт-ине. Мо-не-та се рађа као поједностављени систем за олак-ша-ње размене и за мерење бо-гат-ства. По-што је бо-гат-ство у ствари збир добара и производа не-ке заједнице, мо-не-та би требало да бу-де власништ-во те заједнице, да-кле народа, а ње-но ко-ва-ње и кон-трола би требало да бу-ду за-да-так државе. Количина мо-не-те у оптицају логично би требало да бу-де јед-на-ка вредности бо-гат-ства у том тренут-ку, од-но-сно вредности некретнина, покретнина, потрошних вредности и опреме употребљене у производњи.

Држава би морала стално да бди над тим да се тај однос одржи: ако се богатства повећавају, она ће пропорционално да повећава обим валуте у оптицају или, ако се смањују, она ће да смањује количину новца.

Инфлација и дефлација, данас раширене и штетне, представљају само неуравнотеженост између роба на тржишту и количине новца у оптицају.

Дакле, ради очувања стабилности куповне моћи неке монете, била би потребна контрола равнотеже између богатства и новца у оптицају, али би морало само држава да буде надлежна за ту функцију, јер је она успостављена да ради за добро заједнице. Банке су, пак, измишљене и оформљене да се постигне добит кроз финансијске шпекулације, а најплоднији терен за

тако нешто је нестабилност, инфлација и дефлација. Дакле, изгледа очигледно да када се деси, као данас, да је контрола економије поверена банкарском свету, стабилност куповне моћи моћете постаје илузија. А последице таквог стања се степенасто умножавају и обухватају све аспекте живота заједнице.

На пример, када неука држава постане носилац остварења дела од јавног значаја, расте богатство којим та заједница може да располаже, дакле легитимно је и економски исправно да се повећа количина моћете у оптицају да би се платила реализација тог дела. Ненормално је да у некој нацији има потребе за новим јавним радовима и новим социјалним услугама, а да се одустаје од њихове реализације због недостатка фондова, па се тако још стварају и нови незапослени.

Езра Паунд је написао: „Рећи да неука држава не може да следи своје циљеве због недостатка новца исто је што и рећи да не могу да се праве путеви због недостатка километара."

Дакле, није држава та која кује новац, нису владе те које одлучују о монетарној политици и власништво над новцем није приписано народу.

То је стварност и крајња тач-ка јед-ног ду-гог пу-та који је за-по-чео великим греш-кама у прошло-сти, временом утемељеним.

ХРОНИКА ОЧЕКИВАНЕ ПРЕВАРЕ

За време владавине Виљема III Оранског, 1694, јед-на група финансијера на че-лу са Вилијамом Патерсоном, позајмила је милион и две-ста хиљада фунти ен-гле-ској влади са годишњом ка-мат-ном сто-пом од 8 од-сто. Краљ је, да би добио за-јам, дао Патерсоновој банци овлашћење да може да штам-па папирни но-вац – који се та-да звао „бан-ко-но-та" – у износу који одговара позајмљеној суми. Да-кле – поред то-га што је била власник капитала од ко-га је добијала ка-ма-те – бан-ка је имала и фик-тивну монетарну ма-су (ко-ја није одговарала никаквом реалном бо-гат-ству) са ко-јом је мо-гла да се упусти у плодотворне финансијске операције и да да-је зај-мо-ве на ко-је је узимала но-ве ка-ма-те.

За ен-гле-ску вла-ду ко-ја није штам-па-ла сво-је бан-ко-но-те – што би било једноставније и економски ма-ње опа-сно – по-чео је дуги и бе-скрајни низ ка-ма-та ко-је је требало уплаћивати банци, а у ен-гле-ској привреди је омогућено циркулисање нов-ца без под-ло-ге којим су реализоване нелегитимне финансијске операције.

На жалост, енглески пример су наредних ве-ко-ва следиле скоро све вла-де све-та, чиме су омогућиле да се до-ђе у са-да-шњу ситуацију у ко-јој ниједан народ није власник мо-не-те ко-ју користи и у ко-јој су сви дужници приватних ба-на-ка ко-је ку-ју но-вац.

Бан-ке су по-че-ле, чим су на-ста-ле, да стварају фик-тивну мо-не-ту – мислимо на огромну ма-су виртуелног нов-ца који да-нас циркулише по све-ту – започевши та-ко ко-ло-сал-ну превару на ште-ту народа. Наиме, не треба никада заборавити да су рад, производња, некретнине и покретнине, од-но-сно реално бо-гат-ство, це-на ко-јом људи морају да пла-те коришћење нереалног папирног нов-ца, створеног ни из че-га.

Ка-да су бан-ке по-че-ле да чу-ва-ју у трезорима вредности ко-је су грађани хтели да им повере, из сигурносних разлога, омогућиле су тим истим грађанима да по-пу-не „бо-но-ве о цесији" за те драгоцености да би се они користили као облик плаћања. Ради се о прапочецима савременог че-ка.

Банкар је приметио да је тежња оно-га ко је де-по-но-вао вредности била усмерена више на уште-ду не-го на крат-корочно коришћење добара: са-мо 10 од-сто се налазило у обрту. Да-кле, сматрао је, тач-но, да неће мно-го да ризикује ако створи, ради сво-га коришћења, потврде о плаћању за износ јед-нак са 90 од-сто вредности депонованих у сво-јој банци. Те признанице су од-мах коришћене да би се да-ле позајмице са ка-ма-том и да би се уче-ство-ва-ло у плодоносним финансијским ак-тивностима.

Да-нас смо отишли мно-го даље. Но-вац који је стари банкар нелегитимно створио – по-што он није власник депонованих средстава – увек су гарантовала постојећа добра. Међутим, са-да се он штам-па без икакве гаранције и без икаквог ограничења, а на то се на-до-ве-зао и виртуелни елек-тронски но-вац. Ма-са нов-ца, у његовим разним облицима, ко-ја са-да циркулише по све-ту и ко-ја се користи за сва-ко-ја-ке финансијске трансакције, ше-зде-сет пу-та је већа од ма-се ко-ја се користи за размену роба.

Још нешто је важно подвући: када би народ стварно био власник монете, она би, у тренутку нечијег коначног, требало да припада држави, а не, као што се данас дешава, да буде дуг државе. Штавише, монетарна вредност се рађа из чињенице да народ прихвата и користи новац, а не зато што је неко смислио да га штампа. Када би банкар штампао новац на пустом острву, какву би он имао вредност?

ОПЉАЧКАНИ НАРОДИ, ОБЕЗВЛАШЋЕНЕ ДРЖАВЕ

Упркос то-ме, централне бан-ке, а то су приватне бан-ке, стварају мо-не-ту задужујући народ и, што је превара над преварама, стављају га у биланс под позицијом „пасива”, упркос то-ме што им је једини трошак ко-шта-ње папира, бо-ја и штам-пе.

Мо-не-та се позајмљује држави и бан-ка-ма који морају да пла-те ка-ма-ту на те операције.

Та игра је толико уиграна да нико не поставља питање ње-не неиз-бежности.

Ипак, догодиле су се и не-ке ствари са другачијим предзнаком, до-га-ђа-ју се и да-нас. Држава уистину ку-је метални но-вац, у својим ковницама – реч је о износима који су мали за папирну ма-су нов-ца – а у прошло-сти су штам-па-не у Италији и бан-ко-но-те од 500 лира као „државна новчаница са легалним то-ком". Грађани сва-ка-ко нису уочили ту чињеницу, као што не увиђају ни оно што се односи на новчиће ко-је да-нас ку-ју, у ери евра, разне државе, иако у износима који су строго одређени од стране Централне европске бан-ке. Да-кле, стигли смо на врхунац инверзије: са-да држава мора да тражи од банкарских власти овлашћење да ку-је но-вац и то за ма-ле износе – чист ситниш – а није обрнуто, баш као што се догодило у Ен-гле-ској 1694, ка-да је за-по-че-та ду-га историја велике монетарне преваре.

Да-кле, због че-га држава не би мо-гла да штам-па папирни но-вац и да та-ко оду-зме ту могућност приватним бан-ка-ма? На тај начин би се афирмисао монетарни суверените-т, јед-на-ко фун-да-мен-та-лан за сло-бо-ду не-ког народа као што је то и територијална, вој-на и политичка сло-бо-да.

То-мас Џеферсон, амерички председник од 1801. до 1808. рекао је тим по-во-дом: „Верујем да су банкарске институције опасније за на-шу сло-бо-ду од непријатељских војски. Већ су до-шле до-тле да су по-ста-ле нов-ча-на аристо-кратија ко-ја изазива вла-ду. Могућност емитовања нов-ца морала би им бити од-у-зе-та и враћена народу, ко-ме с правом и припада. У ствари, моћ да се производи мо-не-та морала би бити да-та са-мо држави, ко-ја би је пу-шта-ла у оптицај према својим потребама."

Ухваћене у сте-гу банкарске уце-не, вла-де су приморане да плаћају та-кве ка-ма-те да оне озб-иљно утичу на билансе њихових народа. Порези ко-је грађани морају да плаћају, уме-сто да финансирају јав-не радове, служе да се исплаћују и те ка-ма-те. Да-кле, за пу-те-ве, во-до-во-де, болнице и све оста-ле структ-уре потребне заједници, држава је приморана да тражи но-ве позајмице, на ко-је сви морамо да плаћамо банкарску ка-ма-ту.

Реч је о бесмисленој и са-мо привидно неиз-бежној ситуацији. Било би довољно да држава поч-не да ку-је но-вац и све би било решено. Многи су назрели ту ситуацију, али нико до са-да није ус-пео да рашири ту идеју до те мере да се створи коле-кт-ивна свест, нужна за радикалну по-бу-ну, ни је-дан политичар није ус-пео да ак-тивира алтернативне мере а да се не суко-би – на соп-стве-ну ште-ту – са великим силама ко-је вла-да-ју све-том.

Два америчка председника, прилично оспоравана из других разлога, поку-шали су тај преокрет.

Абрахам Линколн је штам-пао „банк-но-те Сједињених Држава", ко-је су на-зва-не, по сво-јој боји, „gre-en-backs" и нису биле оптерећене ка-ма-та-ма ко-је треба плаћати банци. Сви зна-ју да је Линколн убијен 1865. године. Понеки историчар доводи у ве-зу убицу, Џо-на Вилкија Бу-та, са породицом Ротш-илд.

Џон Ф. Кенеди је по-ку-шао не-што слично – не-ке банк-но-те неоптерећене ка-ма-та-ма штам-па-не у ње-го-во време још су у циркулацији – али иницијатива није ду-го трајала због оно-га што се десило у Да-ла-су 1963. године.

ПАРАЗИТИ ПРОТИВ ЗАЈЕДНИЦЕ

„Сињорађо" (право господара, господарина – прим. прев.) је некадашњи термин у Италији којим је озна-ча-ва-на на-кна-да ко-ју су тражили некадашњи владари да би гарантовали, својим ликом утиснутим на мо-не-те, чистоћу и тежину зла-та и сребра. Наиме, сваки грађанин је мо-гао да од-не-се у ковницу драгоцени ме-тал и да га претвори у но-вац, а владар је задржавао, као на-док-на-ду, одређени проценат ме-та-ла.

Оно што се да-нас назива „монетарним приходом" у ствари је са-мо облик не-ка-да-шњег „сињорађа".

Ако би не-ка државна уста-но-ва преузела бригу о штам-па-њу нов-ца, ње-го-вој дистрибуцији, кон-тролисању де-ло-ва-ња ба-на-ка, било би више не-го легитимно да се

установи порез за покривање трошк-ова потребних за добар рад те уста-но-ве.

Али, димензија модерног „права господара" иде да-ле-ко изнад обичног пореза. Монетарни приход не-ке емисионе бан-ке на-ста-је из разлике између износа ка-ма-та уз-етих по осно-ву емитованог папирног нов-ца позајмљеног држави и мањим бан-ка-ма, те ко-шта-ња – заиста у хиљадитима – папира, бо-је и штам-пе коришћених за производњу нов-ца.

Ка-да би емисиона уста-но-ва била државна проблем би био релативан, пре све-га јер не би било ка-ма-та ко-је плаћа држава. Ка-квог смисла би имало, по државу, да се тражи ка-ма-та од се-бе са-ме? Затим, радило би се о добити ко-ја би увек припадала заједници, по-што оста-је у рукама државе. Монетарни приход, од-но-сно добит из по-сло-ва-ња не-ке емисионе бан-ке, дели се, пак, свим „учесницима", ни ма-ње ни више не-го што се де-ша-ва у нормалном акционарском друш-тву.

Али, проблем ве-зан за природу централних ба-на-ка није толико проблем квалификације добити и њихова дистрибуција – уоста-лом, у неким земљама, да би се умањили еф-ек-ти растућег утицаја монетарног оптерећења, предвиђен је и повраћај одређеног процента „господареве на-кна-де" – колико моћ над монетарном политиком и над це-лом националном економијом ко-ја на-ста-је као последица прерогатива својствених емисионој банци: утврђивање есконт-не сто-пе, монетарна и кредитна политика, да-ва-ње зај-мо-ва, итд. То су политички прерогативи у слу-ча-ју ка-да је реч о државној банци, али се они, у слу-ча-ју приватних ба-на-ка, од-но-се на интересе економских и финансијских центара који најчешће и нису национални.

Да-кле, емисионе бан-ке су приватне бан-ке.

И ту се стиже до по-губ-ног кључног питања: ка-квог смисла имају, на овом сте-пе-ну, из-борни рез-ултати, ако ниједан кандидат, по-што је изабран, не може да има кон-тролу над инструментима нов-ца и економије? Ка-кву политику развоја може да планира не-ка вла-да ако не зна ни колико ће да ко-шта но-вац у ње-ној соп-стве-ној земљи?

На тај начин је ко-нач-но раскинута и по-след-ња пуп-ча-на врпца између централне бан-ке и политичке моћи.

И не са-мо то. Утицајне личности из монетарног све-та, незадовољне сво-јом ап-со-лут-ном аутономијом ко-ју су освојиле, деценијама су се на-ме-та-ле на све арогантнији начин као кон-торлори, че-сто и управљачи политичког све-та.

Увек је реч о политичким успонима који никада нису произашли из из-борних рез-ултата, већ су плод алхемије власти на-ста-ле у пот-пу-ном презирању народне воље. Ле-па демократија!

СТВАРНА УЛО□ГА ЕВРА

Стварањем евра и Централне европске бан-ке ствари су се погоршале. Аутономија банкарског све-та је оја-ча-ла и удаљеност ме-ста на којима се од-лу-чу-је и где се управља испунили су атмосферу подозрењем и тајновито-шћу у по-гле-ду монетарног и еко-ном-ског све-та.

То је кастински проблем. Зна-чај-не функције се де-ле строго унутар истог затвореног круга, ме-ђу недодирљивима из националних централних ба-на-ка. Функције у Централној европској банци ко-је су у надлежности вла-да, по ста-ту-ту, морају да се да-ју „осо-ба-ма са признатим ста-ту-сом и професионалним искус-твом у монетарном и банкарском сект-ору". И док људи из ба-на-ка настављају да систематск-и заузимају фотеље политичара, ниједан политичар не може да уђе у блиндиране па-ла-те нов-ца.

Не-ма министра или премијера, нити председника републике или монарха који имају власт, неоспоривост и трајање функције ка-кве имају председник или руководилац Централне европске бан-ке. ЦЕБ да-је обавезујућа „упут-ства" вла-да-ма, утврђује сто-пе и монетарну политику и ниједна политичка власт не може у то да се ме-ша.

А народ? Све је даљи, све је потчињенији. Баш ле-па демократија! Ана-лог-на је прича о другим централним бан-ка-ма у другим земљама Европе и све-та. Најаутономнија, најнезависнија и најсрамније приватна је несумњиво америчка Бан-ка федералних резерви. Пом-но се чу-ва тај-на о власништ-ву над њом, а тајни су и састанци ње-ног руководства. Али, видљива је ње-на без-обз-ирна и ефикасна моћ у САД и у све-ту.

Гертруда Ку-ган је написала: ‘За-кон о Банци федералних резерви дао је међународним банкарима ап-со-лут-ну кон-тролу над америчким банкарским системом, а самим тим и над свим привредним ак-тивностима.”

Чак и у комунистичким режимима, у пот-пу-ној кон-традикцији са марксистичким идеолошки-м дик-татима, емисионе бан-ке су па-ле у руке међународних банкара. „Гос-бан-ка”, со-вјет-ска емисиона бан-ка је 1937. године приватизована и у управни одбор је ушао јеврејско-амерички мултимилијардер Арман Хамер.

Да-кле, централне бан-ке, од-но-сно оне ко-је штам-па-ју папирни но-вац у разним земљама све-та, приватне су и власници су у већини друге бан-ке и велики међународни финансијери.

Али, ако свет политике, ако вла-де, шефови држава, министри трезора и економије не-ма-ју одлучујући глас о питању есконт-них сто-па, монетарних стратегија, о условима за зај-мо-ве, међународним кредитима, размена, берзама, ко је тај ко управља свим тим сложеним све-том бројки, економских предвиђања великих и малих интервенција усмерених да на одлучујући начин утичу на живот свих народа? **<**

(Септембар 2005)

(2) Добро познати тајни управљачи

(3) Повратак народном новцу